

Bulhary (okr. Břeclav)**„Au Äcker“, parc. č. 910/4.**

Kultura lineární keramiky, železovská skupina, kultura vypíchané keramiky. Příkopové ohrazení, sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., př. č. 57/2024.

Lokalizace: S-JTSK: -591898, -1202526

Přítomnost neolitického osídlení v trati „Au Äcker“ je známa již z konce 70. let 20. století (Dočkal 1980), později v této poloze prováděli sondážní výzkum J. Peška a I. Rakovský (1990). Na jaře roku 2024 provedlo Regionální muzeum v Mikulově, p. o., záchraný archeologický výzkum v rámci připravované stavby nové vozovky a inženýrských sítí pro další výstavbu rodinných domů. Lokalita se nachází na jihovýchodním okraji intravilánu Bulhar na vysoké pravobřežní terase řeky Dyje. Podloží je zde tvořeno sprašemi, místy promísenými s písky. Během záchraného výzkumu zde bylo objeveno celkem 27 zahlučených objektů a 26 kůlových jamek z neolitu, eneolitu, starší doby bronzové a laténu včetně možných hrobových jam z konce 2. světové války.

Do období kultury s lineární keramikou byly datovány čtyři objekty, které obsahovaly charakteristický materiál reprezentovaný notovou výzdobou s ojedinělým výskytem železovského motivu, v jednom případě byla na drobném fragmentu zjištěna hřebenová výzdoba, která by mohla být spojena s bukovohorskou keramikou. S lineární keramikou jsou spojeny i nálezy mazanice, zvířecích kostí, malého množství štípané a ostatní kamenné industrie.

Významnou komponentu zde tvoří následné osídlení s vypíchanou keramikou staršího stupně, ze kterého bylo objeveno pět zahlučených struktur, včetně hrotitého příkopu (obr. 3), který byl součástí ohrazeného areálu. Dva objekty obsahovaly velké množství nálezů, přičemž obj. 516 charakterizuje vysoká koncentrace běžného odpadu s výrazně fragmentární keramikou a zvířecími kostmi. Nálezy v obj. 513 byly méně fragmentární a byly zde objeveny početné pozůstatky dílenského odpadu na výrobu šperků z ulit zubovce dunajského a ojediněle i jiných druhů plžů. Ve hrotitém příkopu o max. hloubce 260 cm od úrovně ornice,

bylo nalezeno menší množství odpadu, ovšem díky nálezům kostí v celém průběhu stratigrafie bude možné stáří ověřit díky radiokarbonovému datování, dále byly odebrány i vzorky na OSL datování. Na sousedních parcelách východně od výzkumné plochy bylo v červenci provedeno geofyzikální měření, které prokázalo přítomnost průběžného příkopového ohrazení.

V objektech s vypíchanou keramikou bylo nalezeno velké množství zvířecích kostí a štípané kamenné industrie, v jejímž surovinovém spektru dominoval rohovec typu Krumlovský les, varieta II. Dále odtud pochází fragmentární broušená i ostatní kamenná industrie a menší množství mazanice a kostěné industrie. Ojedinělý je nález koprolitu masožravého zvířete. Další fáze výzkumu by měla následovat v roce 2025.

Literatura**Dočkal, J. 1980:** Prähistorische Funde aus Bulhary (Bez. Břeclav).*Přehled výzkumů 1978, 72.***Peška, J., Rakovský, I. 1990:** Siedlung des Volkes mit Stichband-keramik in Bulhary (Bez. Břeclav). *Přehled výzkumů 32, 22–23.***Summary**

In spring 2024, the Regional Museum in Mikulov carried out a rescue excavation ahead of construction work for a new road and housing development. The site, situated on the south-eastern edge of Bulhary (Břeclav District), revealed 27 sunken features and 26 postholes dating to the Neolithic, Eneolithic, Early Bronze Age, and La Tène periods. In four Linear Pottery culture features, ceramics were found bearing music-note decoration, and more rarely, motifs associated with the Želiezovce and Bükk styles. The Stroke-ornamented ware culture pottery was discovered alongside numerous finds of chipped stone industry, animal bones, and workshop waste from the production of jewellery, primarily made from Theodoxus danubialis bones. A significant find was a V-shaped ditch (Fig. 3) containing pottery of the Stroke-ornamented Ware culture, which formed part of an enclosed settlement.

Kristína Piačková, František Trampota**Obr. 3.** Bulhary. Profil neolitického hrotitého příkopu. Foto F. Trampota.**Fig. 3.** Bulhary. Profile of a Neolithic V-shaped ditch. Photo by F. Trampota.**Bystřice pod Hostýnem** (okr. Kroměříž)**Ul. Holešovská, parc. č. 459/42 a 459/58.**

Neolit. Sídliště. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU544–AU546.

Lokalizace: WGS-84: 17.66059E, 49.39490N

Při zemních pracích souvisejících s pokládkou kabelového vedení do zemní rýhy (přeložka vedení vysokého napětí) byly v listopadu 2024 na parcelách č. 459/42 a 459/58 registrovány dva zahlučené archeologické objekty, které byly v rámci záchraného archeologického výzkumu zdokumentovány, ovzorkovány a zaměřeny. Po funkční stránce se jednalo o rozsáhlejší, nejspíše exploatační objekt a sídlištní (snad zásobní) jámu. Situace jsou datovány ojedinělým materiálem získaným vzorkováním výplně jednoho z objektů do neolitu (pravděpodobně do kultury s lineární keramikou). Prozkoumané objekty indikují přítomnost neolitické osady ležící jihozápadně od města Bystřice pod Hostýnem, v místě původního průmyslového areálu (zrušené Impregny). Mohou souviset s osídlením uváděným ve Státním archeologickém seznamu (SAS) v prostoru cca 200 m severně vzdálené čerpací stanice, odkud jsou vzpomínány nálezy sběrového charakteru už z devadesátých let minulého století. Podle

zápisu se zde J. Kohoutkovi z Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., podařilo při sledování výkopu doložit existenci pravěké osady z období mladší/pozdní doby kamenné. V odkazu na literaturu (Kohoutek 1994, 261–273) ani v katalogu výzkumů provedených stejným pracovištěm (Čižmář et al. eds. 2000) se však tuto informaci nepodařilo verifikovat.

Literatura

- Čižmář, M., Geislerová, K., Unger, J. (eds.) 2000: *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Kohoutek, J. 1994: Nová pravěká výšinná sídliště na východní Moravě. *Pravěk. Nová řada* 1992/2, 261–273.
- SAS: Čerpací stanice – Území s archeologickými nálezy. Bystřice pod Hostýnem. In: *Národní památkový ústav. Státní archeologický seznam ČR* [online]. © 2025. [cit. 2025-06-10]. ID SAS 27958. Dostupné z: <https://isad.npu.cz/cerpaci-stanice-27958>.

Summary

Two archaeological features broadly dated to the Neolithic period (most likely to the Linear Pottery culture) were investigated during the high-voltage cable installation in Holešovská Street (Bystřice pod Hostýnem cadastral area, Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Černá Hora (okr. Blansko)

Selkov; Ul. Pod Kaštany, parc. č. 1292/15.

Mladší neolit. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4148383, 16.5644117

Při výkopu pro kabel nízkého napětí vedoucí přes známou archeologickou lokalitu Selkov, ležící zhruba 1 km západně od centra Černé Hory nad potokem Býkovkou, byl 31. 10. 2024 na parcele č. 1292/15 v ohybu výkopu zjištěn jediný tmavě zbarvený objekt 501 mísovité zahloubený do sprašového podloží, který však neobsahoval žádné archeologické nálezy, pouze ojedinělé drobné záněsy a uhlíky. Objekt byl zhruba 1,7 m široký a hluboký 0,3 m. Vzhledem k jeho blízkosti s nedávno zkoumaným mladoneolitickým objektem 501 na sousední parcele (viz Novák 2023), lze předpokládat, že objekt bude součástí stejného sídlištního areálu kultury s moravskou malovanou keramikou, který byl v této lokalitě v minulosti již několikrát doložen příležitostnými výzkumy a sběry (Štrof 1985, 93; Lečbych 2010; 2011; Přichystal 2012; Bartík 2020, 83).

Literatura

- Bartík, J. 2020: Příchod zemědělců. In: M. Novák (ed.): *Blanensko a Moravský kras v pravěku*. Blansko: Muzeum Blanenska, p. o., 57–89.
- Lečbych, M. 2010: Černá Hora (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 51, 310.
- Lečbych, M. 2011: Černá Hora (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 52, 161.
- Novák, M. 2023: Černá Hora (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 64(1), 173–174.
- Přichystal, M. 2012: Černá Hora (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 53(1), 127–128.
- Štrof, A. 1985: Übersicht neuer Lokalitäten und Funde in der Boskovicer Furche (Bez. Blansko). *Přehled výzkumů* 1983, 91–98.

Summary

A settlement feature, most likely dating to the Late Neolithic period, was investigated during the installation of a low-voltage

cable on plot No. 1292/15 in Černá Hora (Blansko District). The location is known as the Selkov site, and the feature is probably associated with the nearby Lengyel culture settlement (cf. Štrof 1985, 93; Lečbych 2010; 2011; Přichystal 2012; Bartík 2020, 83).

Marek Novák

Dešná (k. ú. Hluboká, okr. Jindřichův Hradec)

„Mühlfeld“, „U Remízku“, parc. č. 1022–1030.

Lengyelská kultura. Sídliště. Dílenský areál. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.9228792N, 15.5093492E

V rámci systematických povrchových prospekcií zaměřených na poznání neolitického osídlení v regionu meziříčí Želetavky a Moravské Dyje na západní Moravě se podařilo objevit několik desítek nových, doposud neznámých sídlišť lengyelské kultury. Již na několika z nich pak byla identifikována existence sekundárních dílen na produkci broušené kamenné industrie, které zpracovávaly lokální porfyrické mikrodiority (Bartík et al. 2024). Prozatím největší množství dat a nálezů pochází ze sídlištně-dílenského areálu identifikovaného v původní trati „Mühlfeld“ (dnes „U Remízku“), na katastru Hluboká (část obce Dešná), nedaleko od státní hranice s Rakouskem. Lokalita se rozprostírá v centrální a severní části nad okolním terénem mírně vyvýšeného platá, s vrcholovou kótou 500,9 m, bez přímé vazby na vodní tok. V okruhu několika set metrů od lokality se však na české i rakouské straně hranice nachází několik pramenišť. Geologické podloží je zde tvořeno rekrystalizovanými granuly moldanubika, a částečně deluvioeolickými sedimenty a sprašovými hlínami. Podle údajů na některých geologických mapách zde má vystupovat také žíla „monzonitischer Porphyrit“ (Thiele et al. 1987, N. 17) či mikromonzodioritu orientovaná ve směru SV–JZ (Jenček et al. 1991, 26). Ve skutečnosti byl ovšem geologickým mapováním vyznačen rozptýlený archeologický artefakt, tedy úštěpů porfyrického mikrodioritu, které byly na lokalitu doneseny pravěkým člověkem (viz níže).

Díky zaměřování polohy každého nalezeného artefaktu jsme byli schopni blíže sledovat prostorovou distribuci jednotlivých skupin archeologického materiálu. Dosavadní výsledky ukazují rozptýlený nálezu na ploše o rozměrech cca 250 × 150 m. Mezi nálezy převládá odpad z výroby broušené kamenné industrie (převážně úštěpy středních a malých rozměrů, v menší míře polotovary a vývrtky z porfyrického mikrodioritu; obr. 4), získána byla ale i kolekce štípané kamenné industrie (zhotovená převážně z lokálních surovin) a nevýrazné keramiky, která umožňuje prozatím pouze rámcové datování do mladšího stupně lengyelské kultury. S intenzivní výrobní činností pak souvisí nálezy několika otloukačů.

Z hlediska plošné distribuce netvoří výrobní odpad výraznější koncentrace a je rozptýlen po celé ploše sídliště. Cílem budoucího výzkumu bude realizace geofyzikální prospekce a dalších povrchových sběrů, které by zahustily množství povrchových nálezů a umožnily by ověřit existenci určité specializované zóny v rámci sídliště či vazbu výroby na konkrétní objekt/y.

Zpracovávané porfyrické mikrodiority pochází s největší pravděpodobností z nedávno objeveného zdroje a primární dílny na katastru Václavova u Chvaletína (část obce Písečné), nacházející se cca 8 km severozápadně od sídliště u Hluboké. Surovina byla do prostoru sekundární dílny transportována